

nisi quando jus passivum competit ex fundatione, Vide *verb.* Beneficia, art. 10, num. 71 ad 76.

Sexta decima, septima decima et octava decima de se patent, et nona decima quæ inscribitur de viginti, seu de infirmis resignantibus, annulat quæcumque resignationem factam ab infirmo qui ex ea infirmitate decedat, vel etiam factam a sano, qui intra viginti dies a die præstiti consensus decedat, *ib. num. 77 ad 80.*

Regulæ vicesima, vicesima prima, vicesima secunda, vicesima tertia, vicesima quarta et vicesima quinta de se patent, et vicesima sexta quæ apud antiquiores est vicesima quarta et apud alios vicesima quinta, annulat resignationes beneficiorum factas ab eo, qui est promotus ad prælaturam, post vacationem prælaturæ, *ib. num. 81 et 82.*

Regula vicesima septima disponit, quod non judicetur juxta formam supplicationis, sed juxta tenorem litterarum, et per eandem amittitur facultas ferendi judicium ante expeditionem litterarum apostolicarum ad effectum audientie et disputationis, *ibid. num. 83 et 84.*

Regula vicesima octava est de se clara, et vicesima nona quæ de subrogandis colligantibus inscribitur, disponit, quod si, dum super beneficio litigant, alter moriatur, vel alio quovis modo recedat, superstites possint petere per subrogationem gratiosam substitui in jure, vel ad jus, et possessionem, quæ adversariis competeant, non tamen ad favorem intrusi, *ib. num. 85 ad 89.*

Regula tricesima quæ de verisimili notitia appellatur, annulat concessionem beneficii per mortem beneficiarii obtenti, quando inter vacationem, et datam gratiæ tantum temporis non intercesserit, quo verisimiliter pontifex notitiam habere potuerit vacationis, *ib. a num. 90 ad 92.*

Regula tricesima prima admittit omnem jurisdictionem executori quoad omnia acta litteris non expeditis, ita ut antea nulla jurisdictio data censetur: non habet tamen locum, ubi fuerint expeditæ litteræ gratiæ principalis, *ib. num. 93 ad 95.*

Regula tricesima secunda disponit, quod in collatione beneficiorum familiarium cardinalium reservationum per regulam quartam præstari debeat consensus per cardinalem patronum, *ibid. a num. 96 ad 100.*

Regula tricesima tertia disponit, quod beneficia vacantia per obitum familiarium cardinalium conferantur per cardinalem ordinariū collatorem, non autem per cardinalem patronum; et fuit inducta ad tollendas lites, quæ ex præcedenti regula oriri possent inter cardinalem ordinariū collatorem et cardinalem patronum super provisione beneficiorum vacantium per obitum familiaris cardinalis; non tollit tamen reservationem regulæ quartæ, *ib. num. 101 ad 108.*

Regula tricesima quarta de se est clara, et tricesima quinta de annali possessione disponit, quod impetrans beneficium ecclesiasticum ab alio possumum, quod certo modo de jure vacare, et injuste ab alio possideri prætenditur, exprimere debeat qualitates possessoris, et nullitates possessionis, et intra sex menses possessorem in judicium vocare debet, et infra annum sententiam obtinere, alias gratia impetrata corrumpitur, et introducta fuit in odium impetrantium aliena beneficia, et in favorem possidentis, *ibid. num. 109 ad 115.*

Regula tricesima sexta appellata de triennali possessore defendit quemcunque possessorem beneficii ex quovis titulo possideri, si per triennium in ejusdem possessione pacifice permanserit, ita ut non possit a quocunque alio molestari: et procedit tam in collatione facta a papa, quam ab ordinario, et adversus quascunque molestias, tam in possessorio, quam in petitorio illatas; ab hac tamen regula excipitur possessor per Simoniam ingressus, et

excipiuntur reservationes in corpore juris clausæ, *ibid. num. 116 ad 124.*

Triennalis possessio debet esse pacifica, alias non suffragatur, ita ut ad eam excludendam sufficiant etiam controversiæ extrajudiciales, et ut habeat locum, præter pacificam triennem possessionem, requirit saltem titulum coloratum. Reliquæ satis de se patent, *ib. num. 125 ad 127.*

Plura circa regularum cancellariæ originem, vim, extensionem, efficaciam et illarum interpretationem propriamque naturam. Vide *ibid. num. 128 et seqq.*

BENEFICIA QUOAD CONCORDATA.

Per concordata quid intelligatur, et adducuntur exemplariter concordata Germaniæ; per quæ tamen non omnes sublata sunt reservationes papales. Vide *verb.* Beneficia, art. 11, num. 1 ad 5.

Per concordata Germaniæ remanent adhuc papæ reservata sequentia beneficia. Primo omnia beneficia, quæ collationi papæ sunt reservata per extravagant. *Exsecrabilis*. 2. Prima dignitas post pontificiam in cathedralibus, et principalis in collegiatis. 3. Beneficia vacantia in mensibus Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris et Novembris; regulis tamen cancell. per eadem solum derogatur quoad ea quæ circa reservationem beneficiorum sibi propria continent, seu specialiter disponunt, *ibid. num. 6 ad 10.*

Per concordata Germaniæ sublata sunt reservationes papales sequentium beneficiorum. Primo in metropolitani et cathedralibus etiam immediate non subjectis ecclesiis et monasteriis, immediate subjectis sedi apostolicæ, quando extra curiam vacaverint, permittuntur fieri electiones canonicæ, *ib. num. 11 et 12.*

Secundo concordata Germaniæ tollunt quæcumque reservationem, et gratiam expectativam a papa factam, vel faciendam super dignitates cæteras, et quæcumque beneficia secularia et regularia, quæ vacabunt de mensibus Februarii, Aprilis, Junii, Augusti, Octobris et Decembris, et ea vacantia in alternativa talium mensium, possunt libere disponi per illos, ad quos eorum provisio, presentatio, electio, seu quævis alia dispositio pertinebat; quædam tamen excipiuntur beneficia, *ib. num. 13 et 14.*

Tertio concordata Germaniæ tollunt reservationem beneficiorum vacantium etiam in mensibus pontificis, quoties de ipsis provideatur per papam intra tres menses a die notæ vacationis in loco beneficii, quibus integre elapsis, poterit ordinarius collator de illis libere disponere, *ibid. num. 15 et 16.*

In hac alternativa mensium concordatorum Germaniæ non comprehenduntur omnia beneficia, sed sunt aliqua etiam in titulum concessa, quæ semper et in quocunque mense vacaverint, per collatores ordinarios conferri possunt et assignantur, *ib. num. 17 ad 23.*

Beneficia vacantia in mensibus papalibus, sede papali vacante, non possunt conferri ab ordinariis Germaniæ, contrarium tamen defenditur ab aliquibus, *ib. num. 24 et 25.*

Quamvis papa possit ob justam et gravem causam derogare concordatis; tamen non solet derogare, nisi in casibus valde necessariis ob causas graves et extraordinarias concernentes commune bonum Ecclesiæ, *ib. a num. 26 ad 34.*

Concordata Germaniæ, quia habent vim pacti, sunt ab omnibus observanda, *ibid. num. 35 ad 37.*

Si quis obtinisset beneficium ecclesiæ contra concordata Germaniæ, etiam si id recepisset bona fide, et ignorantia concordatorum; nihilominus cognitio suo errore, teneretur Romanus adire pro nova provisione, atque referenda priori collatione, utpote nulliter facta, *ib. num. 38 et 39.*

Concordata utpote habentia vim pacti religiosissime sunt servanda. Vide *verb.* Beneficia, art. 11, num. 40.

Ut locum habeant concordata satis est, ut concurrat alterutra qualitas in eis expressa, scilicet vel localitas, vel personalitas, *ib. num. 41.*

Summus pontifex derogare potest concordatis, *ib. num. 42.*

Quodnam derogasse dicatur, *ibid. num. 43.*

Contrarius usus vim habere non potest adversus concordata, *ib. num. 44.*

Diversum esset, si concordata acceptata et observata non essent, *ib. num. 45.*

BENEFICIA QUOAD PRIMAS PRECES IMPERATORIS.

Per primas preces imperatoris quid intelligatur, et quare vocentur primæ preces. Vide *verb.* Beneficia, art. 12, num. 1 et 2.

Privilegium primarum precum imperatoris est antiquissimum, ejusque summa refertur, *ib. a num. 3 ad 7.*

Ex hujus privilegii seu indulti tenore colligitur: Primo posse imperatorem primas preces porrigere in ecclesiis infra fines sacri Romani imperii, prout nunc est, existentibus, non autem hactenus ab eodem avulsis, *ib. num. 8.*

Et quamvis collator habitet extra fines sacri Romani imperii, si intra istud beneficia saltem quatuor habeat ad sui collationem spectantia, tenetur ad recipiendas primas preces imperatoris ratione dictorum beneficiorum, secus vero si e contra, *ibid. num. 9 et 10.*

Colligitur secundo posse imperatorem concedere primas preces ad beneficia vacantia etiam in mensibus ordinariis, et ita esse in praxi, *ib. num. 11 et 12.*

Colligitur tertio posse imperatorem preces primarias concedere ad quævis beneficia sedi apostolicæ reservata, quibusdam tamen exceptis, et assignantur, *ibid. num. 13 ad 17.*

Colligitur quarto posse imperatorem per primas preces nominare eandem personam ad plura beneficia, cum hoc tamen quod quamprimum talis persona de aliquo dictorum beneficiorum provisio fuerit, cesset nominatio ipsius quoad alia beneficia, *ibid. num. 18 et 19.*

Colligitur quinto nominatum per preces Cæsareas ad beneficium debere illud intra mensem a tempore vacationis per se, vel per procuratorem acceptare, sicque ante lapsum mensem collatori ordinario videlicet episcopo, vel ejus vicario insinuare rescriptum precum Cæsarearum, *ibid. num. 20, 21 et 22.*

Colligitur sexto septimo precistam post acceptum semel beneficium non posse variare, neque si negligens fuit in acceptando primum beneficium vacans, petere postea secundum vacans nulli adhuc debitum, *ib. num. 23 et 24.*

Colligitur octavo nono non posse imperatorem per primas preces nominare ad dignitates pontificales, nec ad dignitates majores post pontificales in cathedralibus nec ad principales in collegiatis, nec ad beneficia juris patronatus laicalis, bene vero juris patronatus ecclesiastici, *ib. num. 25, 26 et 27.*

Colligitur decimo non posse imperatorem per primas preces gravare eundem collatorem plusquam semel et explicatur hoc quod est semel gravare, *ib. num. 28 et 29.*

Colligitur undecimo non posse imperatorem primas preces porrigere, nisi illis collatoribus, qui habent saltem quatuor beneficia suæ liberæ collationis, *ib. num. 30 et 31.*

Colligitur duodecimo quod licet concessio primarum precum pertineat ad gratias expectativas, non tamen prohibetur a concilio Trid. sess. 24, cap. 19, *De reformat.*, et hoc etiam dato, adhuc subsisteret, et valeret indultum ipsarum, utpote a papa, qui de

jure potest supra jus, et concilium dispensare, *ib. n. 32 ad 35.*

Imo papa in indulto primarum precum expresse derogat etiam concordatis Germaniæ, et gravissimi auctores volunt ita vigere tale indultum, ut imperator statim ac est electus, possit eo uti ante confirmationem a papa obtentam, *ibid. num. 36 et 37.*

Colligitur ultimo, quod ut indultum hoc primarum precum imperatoris suum omnino sortiatur effectum, concedit papa eidem imperatori exsecutores qui per se, vel per alios, etiam per censuras ecclesiasticas possint compellere ordinarios collatores ad beneficia conferenda precistis, et assignantur quales esse debeant, *ibid. num. 38 et 39.*

Preces primariæ vacante imperio expeditæ nullæ declarantur, *ib. n. 40.*

De origine primarum precum, *ib. num. 41 et 60.*

Quænam beneficia comprehendantur in primariis precibus, *ibid. num. 42 ad 44.*

An ii, qui primarias habent preces pollere debeant qualitatibus a statuto vel consuetudine requisitis, *ib. num. 45 et 46.*

Primariis precibus fruuntur tantum Germani et indigenæ, *ib. num. 47.*

Quidnam facere debeat precista, ut effectus primarum precum consequatur, *ib. num. 48.*

De tempore præfixo ad insinuandas primarias preces collatori ordinario, et unde incipiat, *ib. num. 49 et seqq.*

Jus ex primariis precibus alicui quæsitum morte imperatoris non expirat, *ibid. num. 52.*

Morte precistæ jus precum executioni nondum datum, cessat. Idem est si precista vel expresse vel tacite renuntiet, *ib. num. 53.*

Quid si impetratæ fuerint legitimo tempore primariæ preces aliæ ab imperatore, *ib. num. 56.*

Precista an jus primarum precum possit in alterum transferre, *ib. num. 57.*

Jus primarum precum, mortuo imperatore, non transit ad vicarios imperiales, *ibid. num. 59.*

Beneficia ecclesiastica secularia conferri nequeunt canonicis regularibus Lateranensibus, aut sanctissimi Salvatoris. Vide *verb.* Beneficia, ad. art. 5, num. 91.

Beneficia curata, aut residentialia conferri nequeunt presbyteris, aut clericis congregationis Missionis, *ib. num. 92.*

Beneficia ecclesiastica simplicia de jure patronatus laicorum erigi possunt in commendas Militiæ sanctorum Mauriti et Lazari, *ibid. art. 2, num. 24.*

Irritantur beneficiorum resignationes cum reservatione pensionis cum pacto eam cassandi, et irritantur extinctiones pensionum intra sex menses a capta possessione beneficii obtentæ, *ibid. in art. 7, num. 47.*

BENEFICIATUS (I, 1241).

BENEFICIATUS AD QUID TENEA TUR.

Beneficiatus tenetur primo ad recitationem divini officii, etiam si suum beneficium sit tenue, si scienter illud acceptavit, et quando incipiat obligatio. Vide *verb.* Beneficiatus, art. 1, num. 1 ad 4.

Secundo, tenetur beneficiatus, si post sex menses ab obtento beneficio divinum officium non dixerit sine legitimo impedimento, fructus beneficii tanquam injuste perceptos in fabricam beneficii, vel pauperum eleemosynas erogare; etiam ante sententiam judicis, *ib. num. 5 et 6.*

Neque hanc restitutionem compensare potest beneficiatus per eleemosynas ante neglectam recitationem datas ex fructibus beneficii, ob quod tenetur ad horas; at ob neglectas horas satis est post illud tempus, a quo beneficiatus omisit, dare eleemosynam, etiam si non cogitet de debito, neque intendat dare in exsolutionem suæ obligationis, *ibid. num. 7 et 8.*

Tertio, tenetur beneficiatus curatus professionem

fidei emittit coram episcopo, vel, eo impedito, coram ejus vicario generali intra duos menses a die adeptæ possessionis beneficii; et promoti ad dignitates, et canonicatus in cathedralibus, non solum coram episcopo, seu ejus vicario generali, sed etiam coram capitulo. Vide *verb.* Beneficiatus *art.* 1, *num.* 9 et 10.

Hanc fidei professionem per seipsos, et non per procuratorem tenentur emittere provisi de parochialibus, et de canonicatibus in cathedralibus, *ib.* *num.* 11.

Et eandem tenentur denuo emittere illi qui in adeptione alterius beneficii similis eam iam omiserunt, *ib.* *num.* 12.

Fidei professionem intra duos menses non facientes tenentur restituere fructus perceptos post lapsos ipsos duos menses, nisi ipsa Sacra Congregatio eos remiserit, seu condonavit, *ib.* *num.* 13.

Tales autem omittentes fidei professionem, licet non faciant fructus suos, distributiones tamen acquirunt, et faciunt suas; nec privantur aliis effectibus possessionis, *ib.* *num.* 14 et 15.

Ceteri vero beneficiati, licet non teneantur professionem fidei emittere vigore concilii Tridentini, et constitutionis Pii IV, tamen tenentur ipsam emittere vigore legum diocesanarum, *ib.* *num.* 16.

Professio fidei emitti potest coram vicario generali, episcopo nedum impedito, verum etiam non impedito de ipsius tamen licentia, *ib.* *num.* 66.

An professio hæc fidei fieri possit per procuratorem speciale habentem mandatum, *ibid.* *num.* 67.

An requiratur sententia declaratoria, ut qui fidei professionem non emittunt, fructus amittant, *ib.* *num.* 68.

An hi qui intra duos menses professionem fidei non emiserunt, fructus perceptos intra ipsos duos menses amittant, *ib.* *num.* 69.

Distributiones et anniversaria non amittuntur ab his, qui professionem fidei non emittunt. Quando secus, *ib.* *num.* 70 et 71.

Professio fidei facta post lapsum terminum duorum mensium non prodest ad recuperandos fructus præteritos, sed solum ad acquirendos futuros, *ib.* *num.* 72.

Neque juvat triennalis vel ulterior possessio, *ib.* *num.* 73.

Quarto, tenetur beneficiatus ad reparationem fabricæ ecclesiæ sui beneficii, ad quam tenentur etiam cardinales, et episcopus potest ob id sequestrare fructus, *ib.* *num.* 17 ad 20.

Quinto, tenetur beneficiatus infra annum recipere ordines requisitos a suo beneficio, aliter justo impedimento cessante caret voce in capitulo, donec illos suscipiat, et perdit dimidiam partem distributionum, *ibid.* *num.* 21.

Sexto, tenetur beneficiatus a jure communi ad residentiam personalem in loco beneficii, etiam in beneficiis simplicibus; ex generali tamen consuetudine beneficia simplicia residentiam personalem non requirunt, *ibid.* *a num.* 22 ad 25.

Septimo, octavo, nono, decimo, tenetur beneficiatus in prima synodo, quæ fit, recipere decreta illius, et concilii Tridentini, exercere hospitalitatem, habere exempla, scripturas et instrumenta de bonis ac redditibus beneficii duplicata, ita quod unum sit apud eum, et aliud in archivio cathedralis, uti suppellectili modesta et frugali mensa, *ibid.* *num.* 26 ad 29.

Undecimo, duodecimo et tertio decimo, tenetur jurare in manu episcopi, quod Simoniam non commisit in adeptione beneficii, et quod a patrono habuit sine dono, pacto promisso, etc., tenetur restaurare ecclesias, domos, possessiones, et fundos dotales beneficii, et contribuire pro procuratore episcopi visitantis, *ib.* *num.* 30 ad 32.

Quarto decimo, quinto decimo et sexto decimo, tenetur accedere ad processiones, ad quas beneficia-

tus non accedendo potest cogi sub mortali solvere pensionem impositam beneficio, et redditus beneficii suæ honestæ sustentationi superfluos erogare in causas pias, ita ut expendentes in causas profanas gravissime peccent, non obstante quod dicant se adherere sententiæ docentium beneficiatos bonorum superfluum dominos esse, *ib.* *a num.* 33 ad 37.

An autem beneficiati redditus superfluos suorum beneficiorum in pauperes, et causas pias non erogantes, sed in causas profanas expendentes, ultra peccatum mortale, quod committunt, teneantur insuper ad restitutionem, controversia maxima est inter doctores, affirmativam tamen dicimus amplectendam, *ibid.* *num.* 38 ad 64.

BENEFICIATUS QUID DE FRUCTIBUS BENEFICII FACERE POSSIT.

Beneficiatus potest primo vivere de fructibus sui beneficii, licet habeat pingue patrimonium; et patrimonium cum fructibus ejus potest servare, quibus voluerit. Elsi ex bonis patrimonialibus vixit: potest uti compensatione ex redditibus beneficii. Vide *verb.* Beneficiatus, *art.* 2, *a num.* 1 ad 9.

Secundo, beneficiatus potest licite distribuere superfluos redditus sui beneficii in eos, qui quamvis habeant necessaria ad victum, non tamen habent sufficientia ad decentiam status, et pro conditione et qualitate personæ, *ib.* *num.* 10 ad 12.

Tertio, beneficiatus potest ex proventibus beneficii alere liberos, non tantum legitimos, sed etiam illegitimos et spurios, et potest etiam dare dotem filiæ etiam spuræ, sorori, vel alteri consanguineæ, *ib.* *num.* 13.

Quarto et quinto, beneficiatus, etiamsi bona patrimonialia habeat, potest, ex bonis ecclesiasticis filium suum alere, vel etiam fratrem suum, aut alium consanguineum, etiamsi pater ipsius posset illi sumptus ad studendum subministrare; et nepotem, vel consanguineum indigentem ad doctoratum promovere, *ib.* *num.* 14 et 15.

Sexto, beneficiatus potest ex redditibus beneficii donare consanguineis, non solum quod necesse habent pro tempore præsentis ad sublevandas suas præsentis necessitates, sed quod in futurum deserviat, fundando redditus perpetuos, quibus ipsi et eorum posterii decenter vivere possint; dummodo moderatum sit, et non ob familiæ memoriam principaliter fiat, sed ex pietate ad posterorum indigentiam sublevandam, *ib.* *num.* 16 et 17.

Septimo, beneficiatus, qui ex humili familia ad episcopatum pinguem vel ad cardinalatum assumitur, potest ejus fratres et propinquos, et a fortiori parentes ex fructibus sui beneficii moderate elevare ad altiore statum, *ib.* *num.* 18 ad 20.

Cavere tamen debent tales beneficiati non esse attendendum affectum carnis et sanguinis, sed Christianam prudentiam et modestiam, atque ad hoc præclara afferuntur exempla, et reprehenduntur aliter facientes, *ib.* *num.* 21 ad 28.

Octavo, beneficiatus potest ex redditibus superfluis aliquando reservare aliquam medietatem quantitatem ad proprias necessitates probabiliter eventuras, *ib.* *num.* 29.

Nono, potest de redditibus ecclesiasticis remunerare accepta servitia, quinimo facere etiam quasdam donationes non remuneratorias cum moderatione debita, *ibid.* *num.* 30 et 31.

Decimo, potest de redditibus ecclesiasticis exercere etiam honestam hospitalitatem, non solum illam, quæ sit erga pauperes peregrinos, sed etiam hospitalitatem urbanam juxta statum et qualitatem beneficii, imo aliquoties moderata convivia amicis parare, ipsos ad honestam recreationem invitare, cum debita tamen moderatione; aliter peccaret mortaliter, *ib.* *num.* 33 ad 34.

Undecimo, potest ex redditibus ecclesiasticis solvere debita contracta pro sui sustentatione, vel ob

causam piam, licet habeat ex bonis propriis, dummodo tamen debita sint contracta post habitum beneficium, profana vero ex bonis propriis sunt solvenda, et ex ecclesiasticis solum in illorum defectu. Vide *verb.* Beneficiatus, *art.* 2, *num.* 35 ad 38.

Duodecimo et tertio decimo, beneficiatus potest distributiones pro sua voluntate disponere, et expendere, et pro suo arbitrio facere, ac etiam testari de his, quæ sibi obveniunt ratione stipendii personalis, *ib.* *num.* 39 et 40.

Reprehenditur auctor, quod limitationibus aliquot in *art.* 2, propositis multum extenuaverit obligationem beneficiatorum erogandi superflua in pauperes et ecclesias, *ib.* in *Not.*

BENEFICIATUS QUID DE FRUCTIBUS BENEFICII FACERE NON POSSIT.

Primo beneficiatus non potest de fructibus beneficii, nec ad causam piam, ullum de jure facere testamentum; ad eam tamen in consuetudine introduci potest. Vide *verb.* Beneficiatus, *art.* 3, *n.* 1 et 2, et *num.* 19.

Secundo, beneficiatus non potest neque vi consuetudinis testari de bonis ecclesiasticis in notabili quantitate ad causas profanas; idque tamen possunt beneficiati incolæ, et cives urbis Romæ, qui in ea, vel ejus districtu decesserint, tam inter vivos, quam mortis causa, *ibid.* *num.* 3 ad 9.

Tertio, beneficiatus non potest sine peccato ex bonis ecclesiasticis consanguineos familiaresque ditare, vel ad majorem statum exaltare, aut plusquam ad conditionem et decentiam status necessarium habent, eis conferre, *ib.* *num.* 10 ad 13.

Quarto, beneficiatus non potest sine peccato redditus superfluos sui beneficii expendere in excessivis et voluptuosis conviviis, in ludis, theatris, et amplis ac sumptuosis palatiis, *ib.* *num.* 14.

Num sub prohibita clericis factione testamenti de fructibus beneficiorum veniant distributiones quotidianæ, et ea, quæ ipsi acquirunt ratione aliqujus ministerii ecclesiastici, *ib.* *num.* 20 et *seqq.*

BENEPLACITUM APOSTOLICUM (I, 1275).

Quando bona ecclesiæ relicta possunt sine apostolico beneplacito alienari necne. Vide *verb.* Beneplacitum apostolicum, *num.* 1 ad 3.

Beneplacitum apostolicum reservatum per verba importantia necessitatem non impetratum irritat actum; et quando sic dictum, *num.* 4 et 5.

De contrahentibus pactionem, reservato beneplacito apostolico, *num.* 6.

Nullitas actus ex defectu hujus beneplaciti, *num.* 7. Quando præsumendum sit vel non in alienatione rei Ecclesiæ post lapsum centenarium, *ibid.* *num.* 8 ad 12.

Tres illius beneplaciti species, *ibid.* *num.* 13.

BENEPLACITUM APOSTOLICUM.

Vide *verb.* Alienatio, *per tot.* et *signanter art.* 4.

BESTIALITAS.

Vide *verb.* Luxuria, *a n.* 64 ad 69.

BIBLIA SACRA.

Vide *verb.* Scriptura sacra, *per tot.*

BIBLIOPOLÆ, BIBLIOCETÆ.

Vide *verb.* Libri et *verb.* Libri prohibiti.

BIGAMIA (I, 1277).

BIGAMIA, QUID, QUOTUPLEX SIT, ET QUANDO INCURRATUR, ET SIT QUIS BIGAMUS, VEL NON.

Bigamia quid sit, et qualiter differat a polygamia olim divinitus quibusdam permissa, nunc a Christo sublata. Vide *verb.* Bigamia, *art.* 1, *num.* 1, 2, 3.

Bigamia est triplex, nimirum vera, interpretativa,

et similitudinaria, et unaquæque describitur, *ib.* *num.* 4 ad 8.

Bigamia vera incurritur, seu contrahitur, quando quis vere duas uxores successive legitime duxit, easque carnali copula cognovit, quamvis utramque, vel alteram habuerit ante susceptum baptismum; secus si cum altera sive priore, sive posteriore matrimonio non consummavit, *ib.* *num.* 9 ad 11.

Unde infertur, quod multiplicitas matrimoni retii, et non consummati non inducit bigamiam, sicut nec multiplicitas sponsaliorum, etiamsi subsecuta sit copula, *ib.* *num.* 14 et 15.

Bigamia vera non incurritur ab eo, qui cum meretrice sæpius fornicatus est, vel plures concubinas habuit sive ante matrimonium contractum cum una virgine, sive eo stante, sive post illud; neque tales conjunctiones impediunt quominus tale matrimonium adhuc habeat perfectam significationem, *ib.* *num.* 16 et 17.

Fundamentum irregularitatis ex bigamia vera et quonam ponatur; et reprehenditur auctor, *ib.* *num.* 49 et *seqq.*

Bigamia interpretativa quatuor præcipue modis a doctoribus censetur incurri.

Et primus modus est quando quis ducit viduam, vel ab alio per fornicationem etiamsi per vim corruptam, seu qualitercunque carnaliter cognitam, et cum ea matrimonium consummans sit una caro cum illa, etiamsi id penitus ignoraverit, *ibid.* *num.* 18 et 20.

Hanc tamen bigamiam interpretativam non incurrit ducens virginem, et existimans illam esse incorruptam, nec qui ducit viduam, sed a priore marito incognitam; nec qui ducit mulierem, non ab alio, sed a se ipso solo corruptam, *ib.* *num.* 21 ad 23.

Secundus modus bigamiæ interpretativæ est, quando quis ducit virginem, et postquam adulterata est, illam adhuc carnaliter cognoscit, etiamsi id ignoraverit, et ipsa uxor non volens, sed per vim cognita sit ab adultero, *ib.* *num.* 26 et 27.

Quinimo eam incurrit, etiamsi compellatur ab ecclesia denuo conjungi, et copulari uxori, quæ ipso pro mortuo habito, præcedente judicio ecclesiæ alteri nupsit, et matrimonium consummaverat, *ib.* *num.* 28 ad 30.

Tertius modus bigamiæ interpretativæ est, quando quis init duo matrimonia, unum validum, et alterum invalidum, et utrumque consummat. Et hoc currit respectu cujuscunque clerici etiam in solis minoribus, et laici, *ib.* *num.* 31 et 32.

Hanc bigamiæ interpretativæ irregularitatem incurrit etiam qui bona fide contraxit unum matrimonium illudque consummavit, et postea, cognita nullitate ejusdem, ad aliud transivit, illudque consummavit, nec non, qui dissoluto priori matrimonio legitimo, ignorans impedimentum aliud contraxit, *ib.* *num.* 33 et 34.

Quartus modus bigamiæ interpretativæ est quando quis, etiamsi sit clericus in minoribus vel laicus, init duo matrimonia, sed utraque invalida, et utraque consummat, *ib.* *num.* 35 ad 37.

Hanc bigamiæ interpretativæ irregularitatem incurrit omnis qui unum matrimonium invalidum propter aliquod impedimentum dirimens contraxit, et consummavit cum vidua, vel corrupta, *ib.* *num.* 38 ad 40.

Bigamia similitudinaria incurritur, quando quis in sacris constitutus, vel in aliqua religione professus matrimonium contrahit cum aliqua, eamque carnaliter cognoscit, *ibid.* *num.* 41 ad 44.

Antiquitus incognita fuit bigamia interpretativa. Unde ortum ead. habuerit, *num.* 45 et *seqq.*

Bigamia tam propria, quam similitudinaria prohibetur diaconis Ecclesiæ Orientalis, *ibid.* *art.* 2, *num.* 52.

BIGAMIA QUOAD EJUS EFFECTUS ET PŒNAS.

Bigamiae effectus in primis est irregularitatem inducere, ac proinde bigami prohibentur tonsuram et ordines suscipere, et in susceptis ministrare, estque talis irregularitas ex antiquissima traditione apostolica, et ex defectu sacramenti. Vide verb. Bigamia, art. 2, num. 1 ad 4.

Iusuper bigamiae effectus est privare bigamos omni privilegio clericali ac eos subicere jurisdictioni fori secularis, ut meros laicos; nec deferre possunt habitum clericalem et tonsuram, siuntque incapaces ecclesiastici beneficii, imo et pensionum, nisi accedat dispensatio apostolica, et hac stante censentur etiam dispensati ad retinendum privilegium seu exercitium characteris clericatus ad dicendum effectum, *ibid.* num. 5 ad 11.

Licet bigamus ratione bigamiae ordinari non debeat, tamen si secus fieret, characterem reciperet, et quamvis amittat exercitium et privilegium clericale, tamen ratione characteris non destituitur clericatu tanquam signo indelebili, *ibid.* num. 12 et 13.

Pœna privationis omnis privilegii clericalis una cum prohibitione deferendi tonsuram, et habitum clericalem imposita bigamis habet locum solum in clericis constitutis in solis ordinibus minoribus, *ibid.* num. 14 ad 17.

Similiter non privantur privilegio clericali bigami professi in aliqua religione approbata, sed adhuc gaudent privilegiis clericorum, et qui tales percuteretur, esset excommunicatus, *ibid.* num. 18 et 19.

Non solum in sacris canonibus incurrunt pœnam bigami ordinati, ut nequeant in susceptis ordinibus ministrare, et ad altiores ascendere, et sic evadant irregulares; sed etiam specialem pœnam incurrunt episcopi tales bigamos ordinantes, et promoventes, videlicet suspensionem annalem ipso jure a collatione ejusdem ordinis, quem contulit bigamo nec non a celebratione missae, *ibid.* num. 20 ad 24.

Sententia tamen tenens episcopis ordinantibus bigamos nullam pœnam impositam esse ipso jure, seu late sententiae, sed solum pœnam sententiae ferendam est suffulta solidis fundamentis, et gravissimis doctoribus, *ibid.* num. 25 et 26.

Ultra quam quod sacra Cong. Conc. censuit episcopum ordinantem bigamos non incurrere aliquam certam pœnam ipso jure, seu late sententiae, et contrarium est jam redactum ad terminos juris communis, *ibid.* num. 27 et 28.

Principio bigami a solis sacris ordinibus erant exclusi. Deinde concilium Lugdunense sub Greg. X eos extra regulam posuit quoad ceteros ordines, *ibid.* num. 29 et 30.

Ratio quare ita fuit institutum, *ibid.* num. 32.

Bigamus, id est irregularis, recte censetur ille etiam, qui unam uxorem ante baptismum, et aliam post baptismum habuit, *ibid.* art. 3, num. 33.

Bigamus abstinere debet ab administrando sacramento baptismi etiam in casu necessitatis, si alius adsit ab hac nota immunis, *ibid.* art. 3, n. 34.

BIGAMIA QUOAD EJUS DISPENSATIONEM.

Papa dispensare potest in omni bigamia, et quoad omnes ordines, et dignitates. Vide verb. Bigamia, art. 3, num. 1 ad 3, et num. 34 et seqq.

Episcopus dispensare nequit in bigamia vera, et interpretativa notoria non solum quoad ordines sacros, seu majores, sed nequidem quoad ordines minores, aut primam tonsuram vel beneficium simplex, *ibid.* num. 4 ad 17.

Licet autem episcopus nequeat dispensare in bigamia notoria, potest tamen in bigamia interpretativa occulta, et contracta inde irregularitate, quoties ea provenit ex delicto occulto, *ibid.* num. 18 et 19.

In bigamia similitudinaria, quæ pure sit talis,

nec bigamiam interpretativam admistam habeat, episcopus dispensare potest etiam ad altiores sacros ordines suscipiendos, vel ministrandum in susceptis; dummodo clericus in sacris, vel professus in religione, qui de facto cum una virgine contraxit, et consummare præsumpsit, poenitentia correptus laudabilem viam duxerit, *ibid.* num. 20 ad 22.

Praelati regulares quicunque sint, spectato jure communi, et seclusis specialibus privilegiis dispensare non possunt cum suis subditis regularibus nequidem quoad ordines minores, *ibid.* num. 23.

Quantum autem ad specialia regularium privilegia plures doctores tenent, religiosos dispensari posse in bigamia præfata, nedum a superioribus, sed etiam a quocunque confessario ordinis, *ibid.* num. 24 ad 26.

Per solidam vero rationem contrarium sustinent plurimi alii; unde concludendum est, quod cum hoc pertineat ad quæstionem facti, sunt attendenda, et caute considerata indulta a sancta sede supra id regularibus concessa, *ibid.* num. 27 ad 30.

In bigamia similitudinaria possunt praelati regulares cum novitiis, ac professis sibi subditis dispensare in illis casibus, in quibus possunt episcopi, *ibid.* num. 31.

BIRRETUM (I, 1505).

Birretum est tegumentum capitis clericorum proprium. Vide verb. Birretum, num. 10.

Communicatum birretum fuit magistris artium et doctoribus, *ibid.* num. 11.

Birreti etymologia, origo, antiquitas, forma, et color, *ibid.* num. 12 ad 15.

Birreti, seu birretini aut pileoli usus in missa, etiam extra canonem, concedi non potest ab episcopo, sed solum a papa: nullus etiam episcopus eo uti potest sine sedis apostolicæ licentia, *ibid.* num. 1 et 2.

Birretum debet episcopus cum cappa sedens ad sedem suam de per se sibi extrahere, et reponere; nec potest decretum facere, quod sui clerici teneantur semper deferre birretum, *ibid.* num. 3 et 4.

Canonici in processione intra ecclesias debent incedere capite detecto, et extra eam cum birreto in capite, atque clerici in choro uti debent birreto, et non pileo, *ibid.* num. 5 et 6.

Birretum rubeum omnibus cardinalibus, exceptis regularibus, concessum erat, dein extensum ad cardinales ex ordinibus regularibus, habitu tamen religionis, in qua fuerant professi, in cæteris nihil immutato, *ibid.* num. 7 ad 9.

BLASPHEMIA (I, 1509).

BLASPHEMIA QUID, QUOTUPLEX, ET QUENAM CULPA SIT.

Blasphemia est contumeliosa locutio in Deum, seu contumeliosa de Deo affirmatio, vel negatio, vel immediata, quæ Deum in seipso attingit, vel mediata, quæ profertur in sanctos. Vide verb. Blasphemia, art. 1, num. 1 et 2.

Blasphemia quadrupliciter potissimum committi potest. Primo dum de Deo negatur quod ei convenit, vel aliquid de ipso affirmatur, quod ei non convenit, 2º dum quis Deum detestatur; 3º dum quis contumeliosas locutiones profert in beatam Mariam Virginem, vel sanctos, aut sacramenta, vel res Deo sacras; 4º dum quis absque affirmatione, vel negatione, aut detestatione, vel imprecatione per despectum, aut indignationem injuriose aut probe nominat Dei attributa, sacramenta, Christi sanguinem, etc., *ibid.* num. 3 ad 6.

Blasphemia præcipue dividitur in hæreticalem et simplicem, ac utraque assignatur, *ibid.* num. 7 ad 9.

Ad simplicem, seu non hæreticalem blasphemiam reducuntur primo omnia verba injuriose usurpantia Christi membra, vulnera, sacramenta; 2º verba contumeliosa prolata in sanctos formaliter, quate-

nus sancti sunt, sive cum habitudine saltem virtuali ad Deum; 3º signa et facta contumeliosa contra Deum, contra imagines Christi crucifixi, virginis Mariæ, aliorumque sanctorum, licet verba non sint, *ibid.* num. 10 ad 12.

Blasphemia quælibet deliberate commissa est peccatum mortale, etiamsi sit joco prolata, dummodo deliberate, et advertenter ad inhonorem Dei, *ibid.* num. 13 et 14.

Item est peccatum mortale, licet prolata ex habitu, aut ex indignatione, et ira, si blasphemans ita loquens advertat ad vilipensionem Dei, vel rerum sacrarum, quam verba, seu blasphemiae præ se ferunt, aliter tamen non peccat graviter, sed sub mortali tenetur serio conari pravam habitum tollere, *ibid.* num. 15 ad 17. Consulendus hac de re Pater Concina, *ibid.* in notis, art. 1 ad num. 17.

Blasphemia enuntiativa et imprecativa quid, *ibid.* num. 18.

Blasphemia in Spiritum sanctum, num. 19.

Maledictio creaturarum, num. 20.

BLASPHEMIA, QUOAD EJUS PŒNAS, ET EJUSDEM JUDICEM COMPETENTEM.

Blasphemiae culpa in lege veteri erat mortis pœnae subjecta; vide verb. Blasphemia, art. 2, num. 1 et 2.

Ob blasphemiam Antiochus insanabili et invisibili plaga percussus fuit, Holofernes feminæ manu occisus, Goliath a Davide lapidis ictu e funda emissio peremptus, populus ob blasphemiam Jeremiæ gladio et fame consumptus est, sic varii alii ob blasphemiam morte puniti fuerunt, *ibid.* num. 3 ad 7.

Modo blasphemiae pœnae aliæ sunt de jure canonico communi, aliæque a variis pontificibus etiam contra non denuntiantes, et aliæ de jure civili, ac omnes luculenter recensentur, *ibid.* num. 8 ad 23.

Ob pœnas contra blasphemos hinc inde aliquantulum relaxatas rectum attendendum fertur monitum, *ibid.* num. 24 et 25.

Ad hoc autem ut blasphemii ordinarii pœnis a jure statutis subjaceant, debent deliberate et plena advertentia blasphemias proterre, *ibid.* num. 26 et 27.

Iracundia ad hoc ut excuset blasphemantem a rigore pœnae, a jure statuta, debet ortum habere ex gravi et justa causa, ut si quis v. g. ab hoste injuste invasus, vel uxorem in adulterio deprehendens accensus blasphemet, *ibid.* num. 28, 29 et 30.

Judex competens blasphemiae hæreticalis, seu habentis conjunctam hæresim, est solus ecclesiasticus; non hæreticalis autem seu simplicis potest esse ecclesiasticus, vel secularis, et inter hos datur locus præventioni, absque tamen præjudicio proprii respectu fori, et ab ecclesiastico compelli potest secularis ad puniendos blasphemos, *ibid.* num. 31 ad 34.

An et quando blasphemii hæreticales denuntiandi, *ibid.* num. 35, 36.

Quoad simplices blasphemos quid antiquitus servatum, *ibid.* num. 37.

BLASPHEMIA PROPOSITI QUÆ SIT.

Vide verb. Propositiones damnatae, num. 30.

BONA ECCLESIASTICA (I, 1521).

BONA ECCLESIASTICA QUOAD ALIENATIONEM, LOCATIONEM, OCCUPATIONEM, SEU USURPATIONEM.

Bona ecclesiastica sine justa causa, debita solemnitate alienari non possunt. Vide verb. Bona, art. 1, n. 1, et verb. Alienatio, art. 1, ubi et quæ veniant nomine bonorum ecclesiasticorum, et quæ justæ alienandi causæ, ac solemnitates requisitæ.

Bona ecclesiastica jam incorporata alienari non possunt sine requisitis solemnitatibus, quamvis sint ecclesiæ ita relicta, ut possint pro libito sine solemnitatibus alienari; tamen nondum incorporata relicta ecclesiæ sub expressa conditione, ut vendantur ad aliquem determinatum effectum, possunt alienari sine solemnitatibus, *ibid.* n. 3 ad 5.

FERRAR. VIII

Post incorporationem autem existente testatoris præcepto solum generaliter, ut bona vendantur, et non specialiter ut certa et determinata bona vendantur, requiritur beneplacitum apostolicum pro alienatione certorum et determinatorum bonorum, *ibid.* num. 6 et 7.

Sine beneplacito apostolico alienari possunt bona immobilia relicta monasterio, seu ecclesiæ incapaci ea retinendi, *ibid.* n. 8, et verb. Syndicus apostolicus, num. 19, ubi decernitur modus.

Bona ecclesiastica sine beneplacito apostolico possunt locari ad triennium fructiferum, *ibid.* n. 9 et 10.

Locatio autem rei fructificantis singulis annis ad sexennium v. g. aut ad novennium simpliciter et indivisibiliter est nulla et invalida etiam pro primo triennio; secus si divisibiliter, ut exponitur, *ibid.* num. 11 et 12.

Bona ecclesiastica occupantes, seu usurpantes, quicunque sint, incurrunt excommunicationem ipso facto papæ reservatam, *ibid.* num. 13 ad 15.

Excommunicationem latam contra usurpantes bona ecclesiastica incurrunt primo, secundo et tertio, omnes jurisdictionem ecclesiasticam sibi tanquam propriam usurpantes, sequestrantes vel subripiunt inique fructus alicujus beneficii, vel distributiones, *ibid.* num. 16 ad 18.

Quarto et quinto omnes usurpantes fructus, redditus, vel proventus ecclesiæ, seu beneficii vacantis, et papatus sede vacante, et alia spectantia ad ecclesiasticas personas ratione ecclesiarum, monasteriorum, vel beneficiorum, *ibid.* num. 19 et 20.

Sexto et septimo omnes vi aut clam arbores alieni beneficii cædentes, et usurpantes, aut impediunt quo minus recipiantur ab iis ad quos pertinent proventus ecclesiarum, vel piorum locorum, *ibid.* num. 21 et 22.

Octavo et nono omnes excommunicationem incurrunt, sive publica, sive privata auctoritate bona seu jura ecclesiastica usurpent, etiamsi ecclesiastici, imo clerici etiam alias pœnas incurrunt, et assignantur, *ibid.* num. 23 ad 25.

Decimo omnes ecclesiastici consentientes occupationi, vel usurpationi bonorum ecclesiasticorum incurrunt in excommunicationem concilii, *ibid.* n. 26.

Undecimo omnes supradicti incurrunt excommunicationem latam in concilio Tridentino contra usurpantes bona seu jura ecclesiastica solummodo quando sciunt prædicta bona usurpata seu occupata esse ecclesiastica, *ibid.* num. 27.

Excommunicationem latam contra usurpantes bona et jura ecclesiastica non incurrunt primo usurpantes fructus quos sacerdos percipere solet ex bonis patrimonialibus, ad quorum titulum promotus est ad sacros ordines, *ibid.* num. 28.

Secundo hanc excommunicationem non incurrunt ii, qui clerico tantum ex fructibus beneficii subtrahit, quantum respondet suo credito, dummodo summam sui crediti non excedat, *ibid.* n. 29.

Tertio probabiliter credentes bona ecclesiæ ad se pertinere, si illa occupent, non incurrunt in excommunicationem concilii Tridentini, *ibid.* num. 30.

Quarto, fures, milites, et hujusmodi subripiunt bona ecclesiæ non incurrunt in excommunicationem concilii, furtum autem committentes intra ecclesiam sunt ipso jure excommunicati, *ibid.* num. 31 et 32.

Quinto excommunicationem latam contra usurpantes bona ecclesiastica non incurrunt ipsa alienantes sine solemnitate, *ibid.* num. 33.

Ad bona ecclesiastica refertur omne illud quod est in ecclesiæ patrimonio jure quocunque, et ex quo redditus ecclesiæ augentur, *ibid.* n. 43.

Divisio bonorum ecclesiasticorum in communia, et mensalia, et illius usus, *ibid.* n. 44 et 45.

Quandom ecclesia inceperit bona stabilia possidere, *ibid.* num. 46.

Modi, quibus ecclesia acquirit varii sunt, et aliquot recensentur, *ibid.* num. 47, et seqq.